

RECHT

DOOR MEVROUW KUYPER-VAN OORDT

13 Maart l.l. heeft het Gerechtshof te 's Hertogenbosch uitspraak gedaan in een langdurig proces: de moordzaak Lans.

Deze zaak is in groote omtrekken welbekend. Op den avond van 29 November 1928 werd de heer Lans vermoord gevonden, badend in zijn bloed, in het pand aan de Oostzeedijk te Rotterdam, waar zijn zaak gevestigd is. De verdenking viel op zijn procuratiehouder, Van Oudheusden, en leidde tot diens aanhouding.

Eerst in de maand Juni van het volgende jaar kwam de zaak voor de rechtbank te Rotterdam, waar de procuratiehouder een gevangenisstraf van 15 jaren tegen zich hoorde eischen. De behandeling had zeer lang geduurd.

— Nu had er aan 't vóóronderzoek nogal wat gehaperd. Ik heb het heele proces, van 't begin af en in alle instanties gevolgd, maar 't is zóó dat zelfs de leek den indruk krijgt dat veel is verzuimd hetwelk had behooren te geschieden. De gesteldheid ter plaatse is volstrekt niet terstond vastgelegd met die nauwkeurigheid, welke toch minstens vereischt wordt. Den volgenden dag heeft een werkster alles opgeruimd, en zat men koffie te drinken in het kamertje, waar den vorigen avond het lijk van Lans had gelegen. De zoogenaamde „stille getuigen” zijn verwaarloosd of verloren gegaan. Wat is er later niet in 't on-eindige gediscussieerd over den bewustens „bloedplas op de mat”. Maar de werkvrouw had de mat al uitgeklopt. Dit gebrekkig vóór-onderzoek is wel terdege een zwakke steê geweest, waar de verdediger, Mr. Kokosky, telkens op heeft gewezen.

Dat de verklaringen der getuigen er na een half jaar tijdsverloop niet duidelijker op waren geworden laat zich verstaan. Rechtstreeksche getuigen waren er niet, want op den avond van den moord was het personeel reeds naar huis, Lans bevond zich alleen in het pand. En men moet nu eenmaal met alle getuigenverklaringen voorzichtig wezen, dat heeft de ervaring genoeg geleerd. De menschen vergissen zich, met het grootste gemak en te goeder trouw. Dat is zoo vreemd niet, men neme maar eens de proef met zich zelf of met huisgenooten, en men zal verstand staan hoe de zintuigelijke waarneming soms falen kan. Ik deel hier terloops een leerzame anecdote mee, die historisch moet zijn.

Een juridisch hoogleeraar vroeg eens in de collegezaal: „Mijne Heeren, wie Uwer kan me dat boek nog beschrijven dat ik hier van de week bij me had?”

De studenten dachten zeker te weten welk werk de professor bedoelde. Ze waren dus gesuggerend. Ze beschreven het boek nauw-

keurig, een enkele „herinnerde” zich zelfs waar 't was neergelegd.

„Welnu, Mijne Heeren”, zeide de hoogleeraar droogjes, „onthoudt U dat maar voor uw latere loopbaan, als U soms getuigen hoort. Ik ben hier namelijk totaal niet met een boek geweest.”

Van Oudheusden ging van zijn vonnis in hooger beroep en de zaak diende voor 't Gerechtshof in den Haag. Nu geviel het zóó dat als ambtenaar van het openbaar Ministerie twee keer achtereenvolgens in de zelfde zaak de zelfde persoon optrad. Dat was Mr. de Visser, die bij 't Haagsche Hof den procureur-generaal verving. Hierop is critiek geoeffend, en dat niet door Mr. Kokosky alleen. 't Laat zich misschien theoretisch wel verdedigen, maar 't gewone, eenvoudige rechtsgevoel wordt er toch niet door bevredigd. Iemand die een proces van a tot z heeft meegemaakt kan er moeilijk onbevungen tegenover staan wanneer het opnieuw in behandeling komt. Ik meen te hebben gelezen dat een zoodanig te samen treffen dan ook van nu voortaan niet meer mogelijk zal zijn.

Hoe 't zij, de procuratiehouder zag zijn vonnis nog verzwaren tot 20 jaar. Mr. Kokosky ging in cassatie, de Hooge Raad verleende deze en de zaak werd verwezen naar 't naburig Gerechtshof te 's Hertogenbosch. Daar werd Van Oudheusden den 13den Maart 1931 vrijgesproken.

Of er tegen den procuratiehouder geen aanwijzingen waren? Zeker, en niet zoo zwakke zelfs. Er waren malversatieën gepleegd, dat is bewezen, hij heeft het bekend en wordt daar nu nog voor gestraft. Maar dat hij den doodslag pleegde is *niet* bewezen, en daarom verheugt mij de uitspraak van het Bossche Hof.

Men moet mij goed verstaan, ik bedoel volstrekt niet dat de misdadigers maar vrij moeten blijven rondloopen. Integendeel, wanneer een mensch zich vergrijpt aan 't leven van zijn medemensch, dan is naar Goddelijke gerechtigheid zijn eigen leven daarmee verbeurd, en de zwaarste straf moet hem wachten. Doch zijn schuld moet dan ook volkomen vaststaan. Er moet *zekerheid* wezen. En deze zekerheid ontbrak hier. Stellig waren er aanwijzingen en ik zeg ook niet dat de man onschuldig is, want dat weet ik niet, dat weet hij zelf alleen — en God, Dien hij meermalen tot Rechter en Getuige in zijn zaak heeft aangeroepen.

Nogmaals, de verdachte, zelfs de zwaar verdachte, behoeft daarom nog niet de schuldige

te wezen. Een aanwijzing, zelfs een sterke aanwijzing, is daarom nog geen bewijs.

Eere dus aan het Bossche Hof, dat vrij spreken durfde omdat *het bewijs* ontbrak. De onkreukbaarheid der Nederlandsche Rechtspraak, die van geen „prestige kwestie” wil weten, is weer glansrijk gehandhaafd. Evenals in de Giessen-Nieuwkerk zaak, toen allerlei gesuggereerde, althans kromme, getuigenverklaringen ten gevolge hadden dat een paar arme kerels vier jaren in de strafgevangenis zaten voor een moord dien zij, zooals later bleek, niet konden hebben gepleegd. Ook toen heeft het Hof te Amsterdam het Recht weer onschendbaar hoog geheven.

Hulde ook aan Mr. Kokosky, hij heeft zijn cliënt verdedigd op een wijze die eerbied afdwingt. Met een inzet van zijn geheele persoon, een passie, een teasmiteit, een toewijding als vocht hij voor zijn eigen leven. Bij de voorlezing van het arrest was Kokosky nauwelijks zijn ontroering meer meester, deze zaak was een stuk van zijn leven geworden.

Wanneer men 't arrest van 't Bossche Hof leest en de motiveering nagaat, dan bemerkt men dat deze zeer zorgvuldig is gesteld. Er is met de goudschaal van 't Recht gewogen.

Hoe gelukkig is het volk van Nederland dat door Gods goedheid een onkreukbare rechtspraak bezit.

DE BADER

Hij voelde met zijn heele lichaam : lucht !
 En 't drong naar 't water dat verkoelend lokte
 En waar hij 't waadde om zijn beenen klokte
 En hem terneder dwong en als een vrucht,
 Die van een boom ploft, duiken liet en drijven.
 Hij werd een boot bemand met een gezicht.
 En zee en aarde en de lichtverblijven
 Des hemels twistten om dit aangezicht.

En hij verstrakte om door het schuim te boren.
 En als hij scherp onder de branding schoot,
 Dook hij naar boven brandende en rood.
 Een oogwenk ging de wereld hem verloren.
 Toen lag, diep ademend, hij in het zachte
 Zonwarme zand te rillen en hij lachte.

WILLEM DE MÉRODE